

Ärendenr
2025-000272

Riktlinjer gällande Tibro kommuns tillsyn av enskild förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

Beslutat av:	Barn- och utbildningsnämnden 2025-06-17 § 57
Gäller för:	Barn & Utbildning
Gäller från och med:	2025-07-01
Formaliareviderat:	
Dokumentägare:	Administrativ chef

Innehållsförteckning

Kommunens uppdrag som tillsynsmyndighet.....	3
Definition av tillsyn.....	3
Likvärdighet	4
Tillsynens omfattning.....	4
Områden som omfattas av tillsyn	4
Områden - förskola/pedagogisk omsorg	5
Områden - fritidshem.....	6
Tidsplan för tillsyn.....	7
Föranmäld och oanmäld tillsyn.....	7
Enskilda verksamhetens skyldigheter i samband med tillsyn.....	7
Tillträde till lokaler och andra utrymmen.....	7
Uppgiftsskyldighet	8
Förebyggande åtgärder	8
Möjliga ingripanden vid tillsyn.....	8
Avstående från att ingripa	8
Anmärkning	9
Föreläggande	9
Vite	9
Återkallelse	10
Tillfälligt verksamhetsförbud	11
Överklagande av beslut.....	11
Inhibition	12

Kommunens uppdrag som tillsynsmyndighet

Varje kommun har, enligt 26 kap. 4 § skollagen (2010:800), tillsyn över enskilda verksamheter (förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg) vars huvudman kommunen godkänt enligt 2 kap. 7 §. Tibro kommun är således tillsynsmyndighet för de enskilda verksamheter som finns i kommunen. Kommunen kontrollerar att den enskilda verksamheten lever upp till de krav som anges i skollagen och läroplanen.

Barn- och utbildningsnämnden har delegerat ansvar och beslutanderätt om tillsynen till förvaltningschef för Barn & Utbildning. Beslut delges nämnden efter avslutad tillsyn. Beslut om vite är inte delegerat, utan fattas av nämnden.

Kommunens tillsyn ska bedöma om verksamheten hos den enskilda huvudmannen i tillräcklig grad lever upp till nationella författningars krav och intentioner. I de fall verksamheten inte lever upp till detta är det en brist som huvudmannen måste åtgärda. Kommunen har också tillsyn över att enskilda som godkänts av kommunen enligt kraven i 2 kap. 5 och 5b §§ skollagen även fortlöpande uppfyller dessa krav.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

En sökande ska inte anses som lämplig om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

I kommunens tillsynsansvar ingår att ta emot och utreda klagomål mot den enskilda verksamheten från vårdnadshavare eller medborgare.

Definition av tillsyn

Enligt 26 kap. 2 § skollagen avses med tillsyn en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Likvärdighet

Skollagen och läroplanen gäller för såväl kommunal som enskild verksamhet. Likvärdighet ska råda mellan kommunal och enskild verksamhet i syfte att alla barn ska garanteras en utbildning med god kvalitet, oavsett huvudman. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov, samt utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter, social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Via den tillsyn som bedrivs får även allmänheten möjlighet till insyn i verksamheten.

Tillsynens omfattning

Kommunens tillsyn omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. skollagen följs. *Lag (2018:1158)*. Kommunen har således inte ansvar för tillsyn gällande åtgärder mot kränkande behandling i enlighet med skollagen 6 kap. Däremot har Statens skolinspektion enligt 26 kap. 3 § skollagen ansvar för denna tillsyn.

Kommunens tillsyn granskar flera olika utvalda områden, men gör inga anspråk på att vara heltäckande i alla delar. Om tillsynen resulterar i beslut om att avstå från att ingripa betyder det inte att tillsynen kan intyga att verksamheten i alla sina delar alltid lever upp till aktuella, grundläggande krav på kvalitet.

Även om enskilda delar i verksamheten till synes uppnår en godkänd nivå kan kommunen göra en bedömning som resulterar i en brist om inte helheten eller verksamhetens historik stödjer en sammantagen positiv bedömning.

Inför tillsynen ska information om olika kriterier tillhandahållas den enskilda verksamheten. Tillsynen utgår från dessa kriterier när verksamheten bedöms. Dock har dessa kriterier utförligare beskrivningar än vad som vanligtvis är möjligt att granska under tillsynsprocessen. Orsaken till de utförliga beskrivningarna är att kommunen ska stödja den enskilda huvudmannens arbete med sin verksamhetsutveckling.

Områden som omfattas av tillsyn

Förvaltningschef avgör omfattningen av respektive tillsyn, vilka områden som ska djupgranskas eller om förenklad tillsyn ska genomföras.

Områden - förskola/pedagogisk omsorg

A. Värdegrund och uppdrag	A:1 Grundläggande värden
	A:2 Förståelse och medmänsklighet
	A:3 Saklighet och allsidighet
	A:4 Likvärdig utbildning
	A:5 Förskolans uppdrag
B. Mål och riktlinjer	B:1 Normer och värden
	B:2 Omsorg, utveckling och lärande
	B:3 Barns delaktighet och inflytande
	B:4 Förskola och hem
	B:5 Övergång och samverkan
	B:6 Uppföljning, utvärdering och utveckling
	B:7 Förskollärares ansvar i undervisningen
	B:7 Rektorns ansvar
C. Organisation	C:1 Erbjudande, mottagande, urval och avgifter
	C:2 Huvudmannens ansvar
	C:3 Skolchefen samt ägar- och ledningskretsen
	C:4 Barngrupperna, lokalerna och miljön
	C:5 Systematiskt kvalitetsarbete
	C:6 Rutiner för klagomål
D. Personal	D:1 Personalens sammansättning och behörighet
	D:2 Registerkontroll av personal
	D:3 Utbildning, kompetensutveckling och introduktion

Områden - fritidshem

A. Värdegrund och uppdrag	A:1 Grundläggande värden
	A:2 Förståelse och medmänsklighet
	A:3 Saklighet och allsidighet
	A:4 Likvärdig utbildning
	A:5 Rättigheter och skyldigheter
	A:6 God miljö för utveckling
	A:7 Fritidshemmets uppdrag
B. Mål och riktlinjer	B:1 Normer och värden
	B:2 Kunskaper
	B:3 Elevernas ansvar och inflytande
	B:4 Fritidshem och hem
	B:5 Övergång och samverkan
	B:6 Uppföljning, utvärdering och utveckling
	B:7 Fritidspedagogens ansvar i undervisningen
	B:8 Fritidshemmet och omvärlden
	B:9 Rektorns ansvar
C. Organisation	C:1 Erbjudande, mottagande, urval och avgifter
	C:2 Huvudmannens ansvar
	C:3 Skolchefen samt ägar- och ledningskretsen
	C:4 Barngrupperna, lokalerna och miljön
	C:5 Systematiskt kvalitetsarbete
	C:6 Rutiner för klagomål
D. Personal	D:1 Personalens sammansättning och behörighet
	D:2 Registerkontroll av personal
	D:3 Utbildning, kompetensutveckling och introduktion

Tidsplan för tillsyn

Tjänstepersoner inom Barn & Utbildning genomför som huvudregel planerad tillsyn av enskild förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg vart tredje år. Tillsyn kan även genomföras oftare om förvaltningschef finner anledning till det, exempelvis genom att risker har uppmärksammats genom omvärldsbevakning eller genom att klagomål på den enskilda verksamheten har lämnats till kommunen.

Kommunen inhämtar årligen information om den enskilda verksamhetens ekonomiska förutsättningar, antingen genom kanaler tillgängliga för allmänheten, eller genom att efterfråga information direkt från huvudmannen. När information inhämtas på detta sätt från huvudmannen innebär det inte att en tillsyn har startats, utan endast att underlag har inhämtats för att avgöra om det finns risker som kan ligga till grund för att en tillsyn ska startas.

Vad gäller nystartad verksamhet ska tjänstepersoner inom Barn & Utbildning göra ett tillsynsbesök inom ett år från det att verksamheten startar, för att säkerställa att verksamheten överensstämmer med beviljad ansökan.

Föranmäld och oanmäld tillsyn

Tillsyn kan genomföras både föranmält och oanmält. I det fall föranmäld tillsyn ska genomföras får huvudmannen samt chef för den fristående verksamheten i god tid meddelande om när och hur man planerar att genomföra tillsynen samt vilka områden som kommer att granskas.

Kommunen har även möjlighet att göra oanmälda tillsynsbesök hos de enskilda verksamheterna. Oanmälda tillsynsbesök kan genomföras då det exempelvis inkommit klagomål på den enskilda verksamheten till kommunen eller i de fall verksamheten har genomgått en större förändring av något slag.

Enskilda verksamhetens skyldigheter i samband med tillsyn

Tillträde till lokaler och andra utrymmen

Enligt 26 kap. 6 § skollagen har kommunen för sin tillsyn rätt att på plats granska sådan verksamhet som står under dess tillsyn. Kommunen har därför, i den omfattning som behövs för tillsynen, rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten.

Tillsynsmyndigheten får inte bryta sig in i låsta utrymmen. Regleringen förutsätter att den verksamhetsansvarige inte motsätter sig ett tillträde. Om tillsynsmyndigheten inte får den hjälp den behöver när det gäller tillträde till lokaler eller andra utrymmen av betydelse för

tillsynsarbetet, kan konsekvensen bli att det inte går att utreda om huvudmannen följt gällande regler, vilket i sin tur kan få betydelse för tillsynsmyndighetens bedömning.

Uppgiftsskyldighet

Enligt 26 kap. 7 § skollagen är den enskilda huvudmannen under tillsyn skyldig att, på kommunens begäran, lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen. Kommunen får, enligt 8 § Skollagen, vid behov förelägga huvudmannen att fullgöra sin upplysningsskyldighet.

Uppgiftsskyldigheten omfattar huvudmannen samt personer som är anställda hos denne. Vilka uppgifter och handlingar som ska lämnas ut eller tillhandahållas kan variera beroende på vilket fokus tillsynen har i det enskilda fallet. Det kan exempelvis röra sig om läromedel eller uppgifter om verksamhetens ekonomi med mera.

Förebyggande åtgärder

Tillsynen syftar även till att förebygga fel och brister. Enligt 26 kap. 9 § skollagen ska kommunen, inom ramen för sin tillsyn, lämna råd och vägledning.

Möjliga ingripanden vid tillsyn

Om det vid tillsyn framkommer brister i verksamheten utifrån skollagen, läroplanen och dessa riktlinjer kan barn och utbildningsnämnden, eller den nämnden delegerar beslutsrätten till, besluta om ingripande i form av anmärkning, föreläggande, återkallelse eller tillfälligt verksamhetsförbud. Nämnden kan under vissa förutsättningar även avstå från ingripande.

Avstående från att ingripa

Enligt 26 kap. 12 § skollagen får kommunen avstå från att ingripa om

- 1) överträdelsen är ringa,
- 2) den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
- 3) det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Begreppet "ringa" avser här exempelvis engångsföreteelser av okunskap eller ren tillfällighet. Vid en bedömning om en överträdelse varit ringa måste tillsynsmyndigheten beakta arten och omfattningen av bristerna i verksamheten. Den andra punkten bör användas om negativa effekter av en överträdelse kan förebyggas eller de olägenheter som uppstått snabbt kan åtgärdas. Om överträdelsen är allvarig bör rättelse vara en godtagbar underlåtelsegrund endast i undantagsfall. Den tredje punkten kan bli aktuell om

den verksamhetsansvarige själv påtalat en brist i verksamheten eller sökt hjälp för att komma till rätta med brister eller andra överträdelser mot regelverket.

Anmärkning

Enligt 26 kap. 11 § skollagen får kommunen, i stället för att meddela ett föreläggande, tilldela huvudmannen en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten.

Med överträdelse avses varje avvikelse från de krav på verksamheten som följer av lagar och andra föreskrifter. Även underlåtenhet från huvudmannens sida är således en överträdelse i paragrafens mening. I vilka situationer som det kan bli aktuellt med en anmärkning får utvecklas enligt praxis. Huvudmannen är naturligtvis skyldig att utan dröjsmål åtgärda de förhållanden som föranlett anmärkningen. Om så inte sker kan tillsynsmyndigheten utfärda ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen. Avsikten är att tillsynsmyndigheten vid mindre allvarliga överträdelser i första hand ska använda sig av möjligheten att tilldela huvudmannen en anmärkning.

Föreläggande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får kommunen förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges. Om en analys enligt 26 kap. 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna.

Tillsynsmyndigheten ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Det bör betonas att detta endast är en rekommendation till hjälp för huvudmannen. Inget hindrar att denne väljer ett annat sätt att avhjälpa bristen, om detta är möjligt.

Vite

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite.

Vite är ett hot om att betalningsansvar kan uppstå om den person som ett föreläggande riktas mot inte följer föreläggandet. Vitet är således ett påtryckningsmedel för att förmå föreläggandets adressat att följa föreläggandet. Vitesföreläggandet kan riktas mot såväl fysiska som juridiska personer.

Återkallelse

Återkallelse av ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som kommunen har meddelat kan vid vissa omständigheter återkallas. Enligt 26 kap. 13 § skollagen får kommunen återkalla ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som kommunen meddelat om

- 1) ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § Skollagen inte följts, och
- 2) missförhållandet är allvarligt.

Uppgifterna att besluta om godkännande eller rätt till bidrag och att utöva tillsyn följs åt. Det är således samma myndighet som beslutar om godkännande eller rätt till bidrag som är tillsynsmyndighet och har befogenhet att återkalla beslutet. Vid bedömning avseende punkten två ska följande beaktas. Med hänsyn till att ett beslut om återkallelse är mycket ingripande för både huvudmannen och barnen kan ett sådant beslut bara komma i fråga vid missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten.

Ett godkännande av en enskild huvudman får, enligt 26 kap. 14 § Skollagen, återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för ett godkännande enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och 2, tredje stycket 6 § Lag (2018:1158).

Rättssäkerhetsskäl talar för att återkallelse som huvudregel måste föregås av att huvudmannen ges möjlighet att åtgärda. Denna paragraf möjliggör dock återkallelse utan ett föregående av föreläggande. Ett bolag eller en förening, där en kommun genom ägande eller på annat sätt har ett rättsligt inflytande, får enligt 2 kap. 6 § godkännas som enskild huvudman inom skolväsendet endast om vissa villkor är uppfyllda. Om en sådan juridisk person som godkänts som huvudman inte längre uppfyller de särskilda villkoren för godkännande, exempelvis på grund av ändrade ägarförhållanden, bör godkännandet kunna återkallas. I en sådan situation är det i princip omöjligt att utfärda ett föreläggande mot huvudmannen som denne har faktisk och rättslig möjlighet att följa.

Kommunen ska enligt 26 kap. 14 c § skollagen återkalla ett godkännande av en enskild som huvudman om verksamheten inte har startat senast två år efter den första tidpunkt som godkännandet avser, eller verksamheten i annat fall inte har bedrivits under en sammanhängande tid av två år. Om det finns särskilt skäl får dock kommunen avstå från att återkalla godkännandet. Ett godkännande ska också återkallas om den enskilde begär det. Vidare regleras i 26 kap. 15 § skollagen kommunens möjlighet att återkalla ett godkännande trots att ett föreläggande har följts.

Enligt 26 kap. 16 § skollagen får kommunen besluta om att återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft. Eftersom ett beslut om återkallelse får överklagas kan prövningen i högre instans innebära att frågan om återkallelse inte blir slutligt avgjord förrän efter lång tid. I samband med ett överklagande kan den enskilde huvudmannen begära inhibition, det vill säga ett avbrytande av verkställigheten, om tillsynsmyndigheten har beslutat att återkallelsen ska gälla omedelbart. Denna bestämmelse ska tillämpas med försiktighet och urskillning. För att ett beslut om återkallelse ska förordnas att gälla

omedelbart bör situationen vara så ohållbar att det inte är meningsfullt att låta verksamheten fortsätta en kortare tid för avveckling.

Tillfälligt verksamhetsförbud

Enligt 26 kap. 18 § skollagen får kommunen, om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse kommer fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller annan särskild anledning, besluta om ett tillfälligt förbud att bedriva verksamheten.

Bestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i undantagsfall. Exempel på en allvarig risk för barnens hälsa eller säkerhet är att inomhusklimatet är direkt hälsofarligt eller att lokalerna till följd av bristande underhåll är farliga att vistas i. Även den psykosociala miljön kan vara av sådan att den bedöms som hälsofarlig. I situationer där den fysiska eller psykiska arbetsmiljön utgör grund för att förbjuda verksamheten bör tillsynsmyndigheten samråda med Arbetsmiljöverket. Andra grunder för ett tillfälligt verksamhetsförbud kan vara att utbildningen uppenbart strider mot skolväsendets värdegrund. En verksamhet som är klart oförenlig med grundläggande demokratiska värderingar och respekten för de mänskliga rättigheterna kan därför stängas med omedelbar verkan i avvaktan på ett beslut om till exempel återkallelse. I extrema fall kan det också ha uppstått en miljö som i så hög grad präglas av kränkningar och bristande ledning att det framstår som nödvändigt att tills vidare förbjuda verksamheten. En annan särskild anledning till att tillfälligt förbjuda verksamheten kan vara att den enskilde huvudmannen vid upprepade tillfällen och under lång tid på ett medvetet sätt försvårat tillsynsmyndighetens arbete. Ett kortare verksamhetsförbud kan i en sådan situation tvinga den enskilde huvudmannen att medverka i handläggningen så att ett beslut i det bakomliggande tillsynsärendet kan fattas så fort som möjligt.

Om den enskilde huvudmannen under beslutets giltighetstid ombesörjer att felen åtgärdas ska beslutet upphävas.

Överklagande av beslut

Följande beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär, det vill säga hos allmän förvaltningsdomstol (28 kap. 5 § skollagen):

- Godkännande att bedriva fristående förskola.
- Rätt till bidrag.
- Återkallande av godkännande.
- Vitesföreläggande.
- Tillfälligt verksamhetsförbud.

Ett beslut ska överklagas skriftligt. Av skrivelsen ska framgå vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som klagande begär. Överklagandet ställs till

förvaltningsrätten men ges in till barn- och utbildningsnämnden. Överklagandet måste komma in till nämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Inhibition

I de fall då beslut ska gälla omedelbart kan en huvudman begära inhibition, det vill säga yrka att barn- och utbildningsnämndens beslut tills vidare inte ska gälla. Yrkandet kan ställas direkt till förvaltningsrätten.